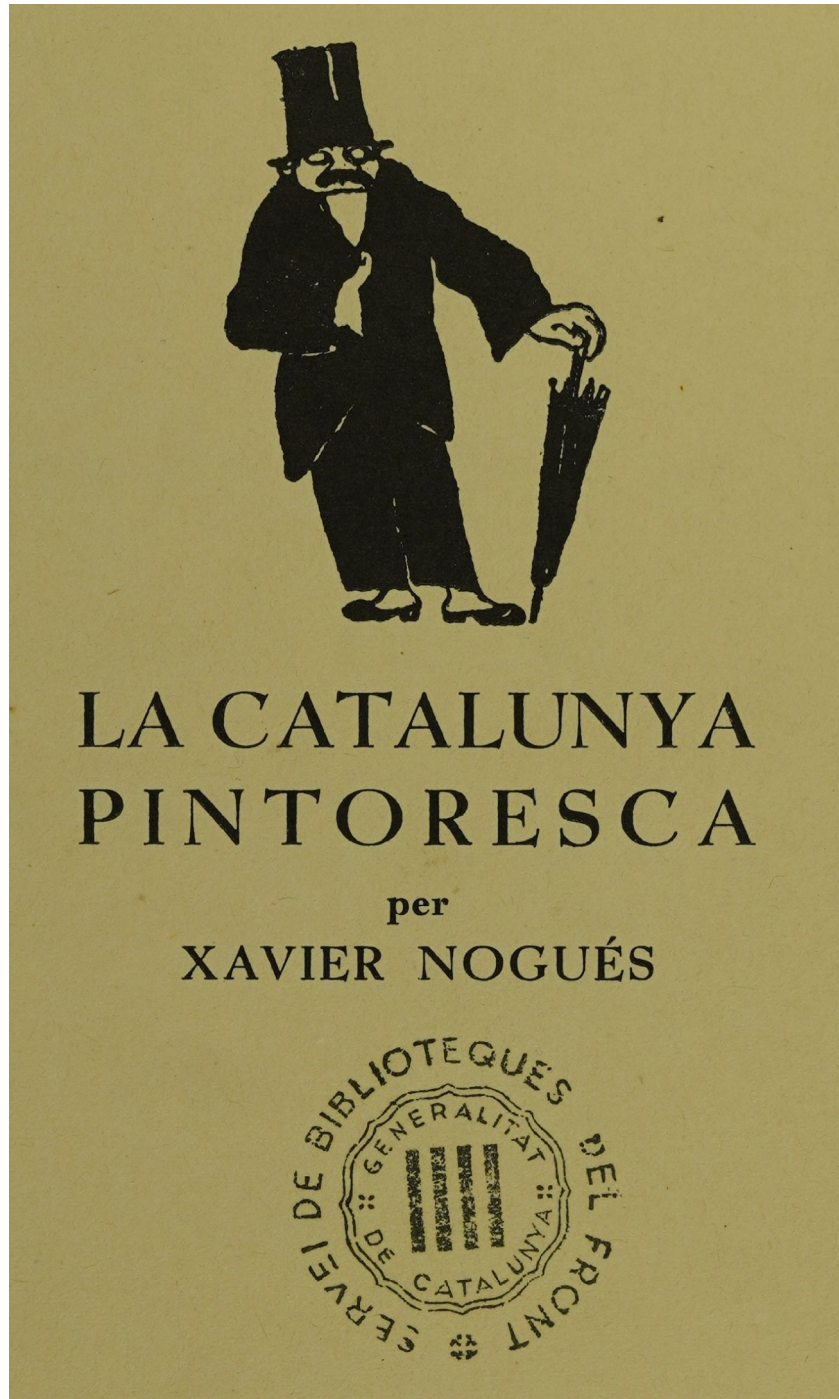

El document del mes d'octubre de 2022 de l'AMR

Les biblioteques del front a la Guerra Civil

Dos llibres del Servei de Biblioteques del Front a Roses

Dades arxivístiques

AMR. Fons Família Martinolas. Biblioteca. Xavier Nogués; Francesc Pujols, *La Catalunya pintoresca*, Barcelona, Llibreria Catalonia, 1933.

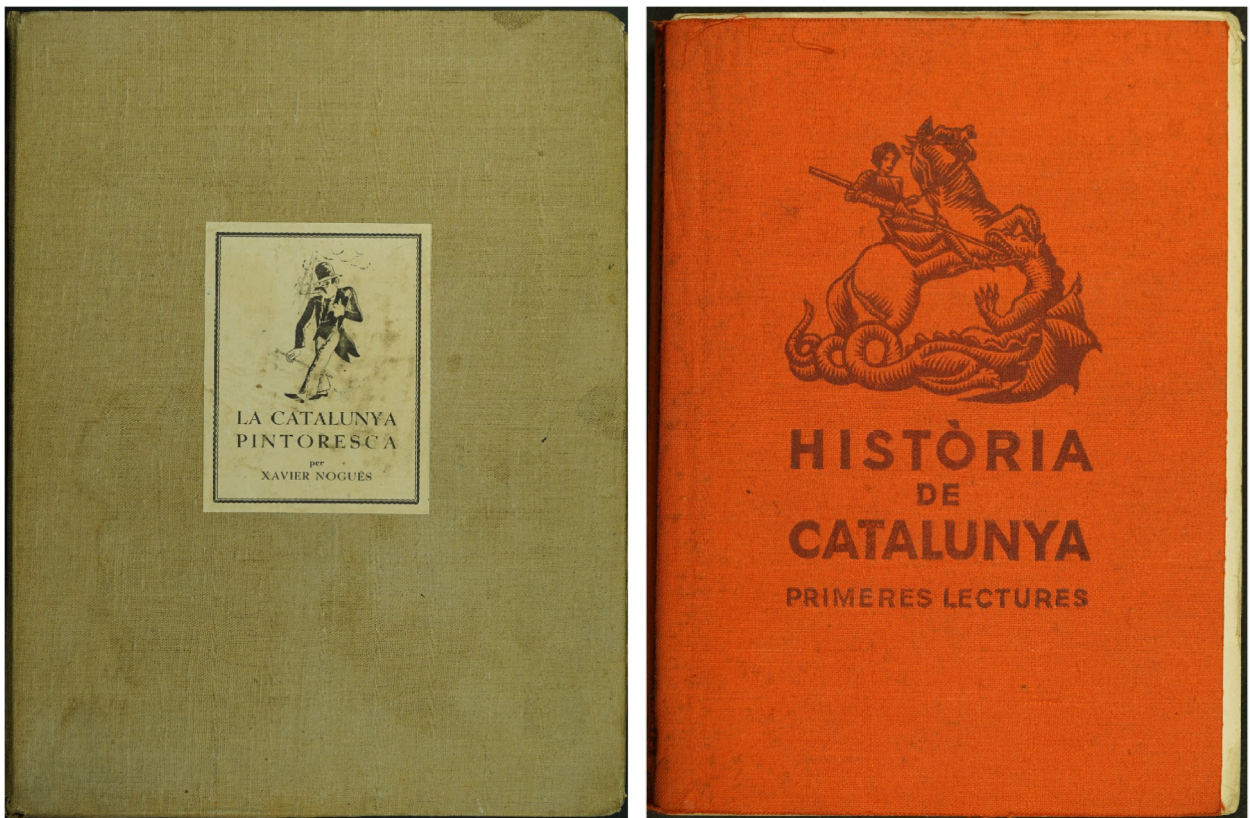
AMR. Fons Família Vicens Sala. Biblioteca. Ferran Soldevila. *Història de Catalunya. Primeres lectures*, Il·lustracions de Josep Vinyals, Barcelona, Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, Publicacions Escolars. I.G. Seix Barral Germans, SA Editors, 1935.

Història arxivística

Els fons de la família Martinolas va ingressar en diverses fases, però la biblioteca familiar va ser la protagonista de la primera remesa entregada a l'Arxiu Municipal el mes d'octubre de de 2019, moment en què va ser descrita. D'altra banda, la biblioteca de la família Vicens Sala va ingressar conjuntament amb la documentació familiar el mes d'abril de 2022. Va ser descrita durant el mes de juliol del mateix any. Les biblioteques familiars són indestriables dels fons que les acompanyen pel fet que ajuden a conèixer els productors de la documentació. A més a més, enriqueixen la biblioteca de l'Arxiu Municipal i el servei que aquest ofereix a ciutadans i investigadors.

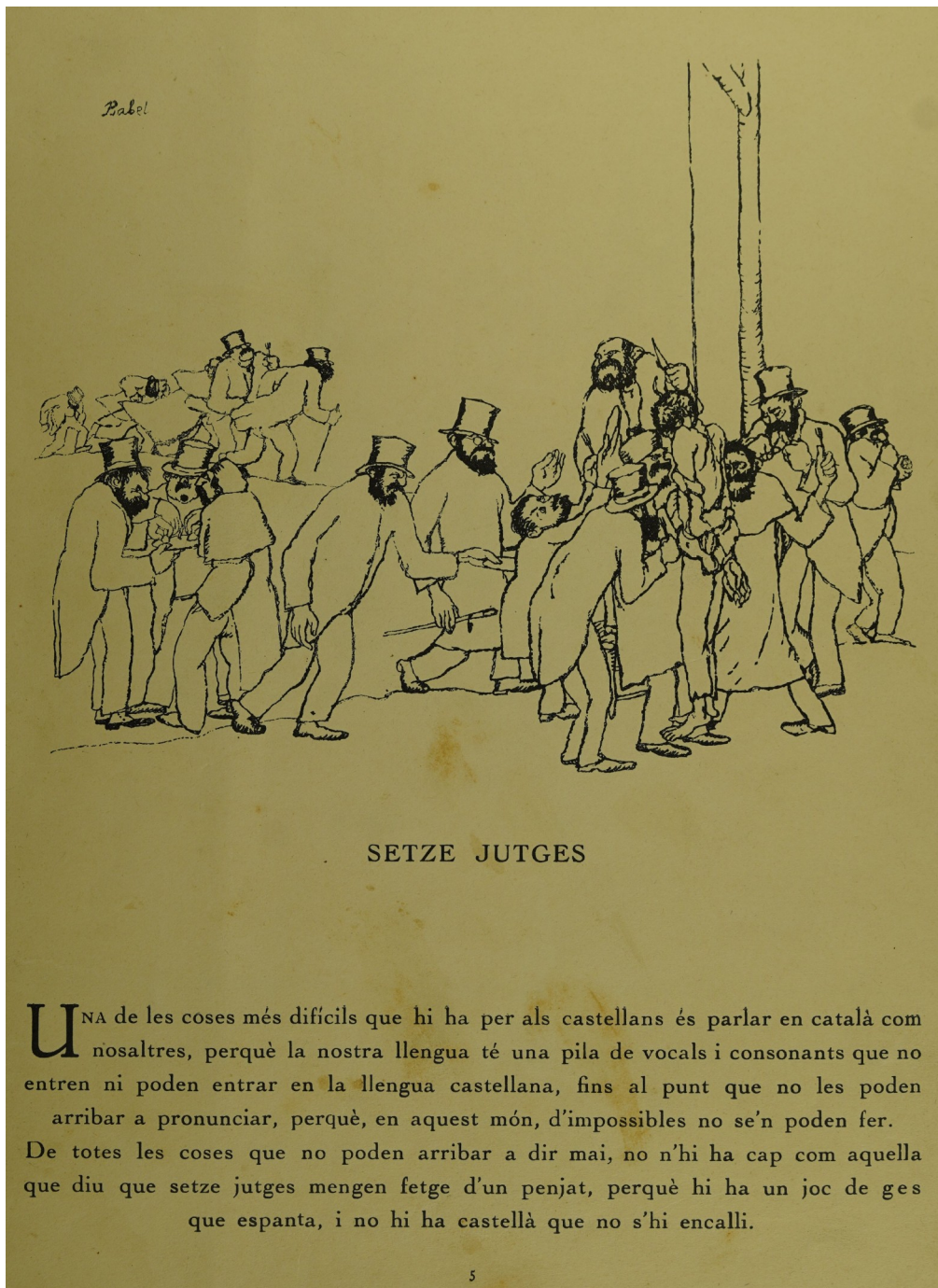
Contingut

De totes les biblioteques familiars i personals que es conserven a l'Arxiu Municipal, només dues conserven algun exemplar dels llibres que van formar part del catàleg del Servei de Biblioteques del Front de la Generalitat de Catalunya durant la Guerra Civil. Es tracta de les biblioteques de les famílies Martinolas i Vicens. Es desconeix com van arribar a les seves biblioteques particulars, però ambdues famílies tenien membres que formaren part dels ajuntaments de la postguerra i, per tant, van tenir accés als locals municipals on es deuriem conservar i agafar-los sense ser titllats d'enemics del règim.

Les portades dels dos llibres del SBF conservats a Roses

El llibre conservat a la biblioteca dels Martinolas és *La Catalunya pintoresca*, editat l'any 1933 per la Llibreria Catalonia. Hi consta un segell amb la inscripció "Servei de Biblioteques del Front. Generalitat de Catalunya". A l'última pàgina hi ha el número de registre: 09614. Està format per cinc fascicles de deu gravats cadascun amb caricatures de Xavier Nogués i amb textos de l'escriptor i filòsof Francesc Pujols. És un llibre d'humor que es va editar per primera vegada l'any 1919 per Joan Salvat-Papasseit i que va comptar amb dues reedicions, el 1933, com la que conservem, i el 1947. Va esdevenir l'obra típica de l'ala realista del Noucentisme, d'equilibrada composició i d'una aguda ironia. Conté el segell a la portada, a la introducció de Xavier Nogués i fins a set pàgines més de les cinquanta-cinc del llibre.

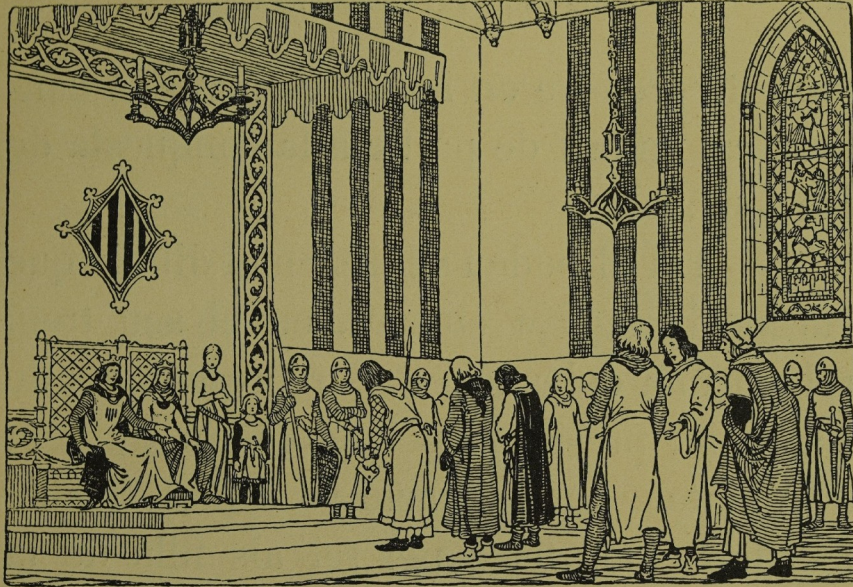
Detall del text i dibuix sobre el català i l'embarbussament dels Setze jutges

El llibre incorporat de la família Vicens és una segona edició d'*Història de Catalunya. Primeres lectures*, de l'eminent historiador Ferran Soldevila, promogut per l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana i editada per Seix Barral Germans, SA l'any 1935. Les il·lustracions van ser fetes per Josep Vinyals. L'èxit de la primera edició, impressa el 1933, va fer que l'associació la tornés a portar a impremta per donar resposta a la demanda de les escoles del país.

El llibre va ser pensat per a la mainada i havia de ser bàsic per als mestres que ensenyessin la història de Catalunya a l'escola. Està estructurat en trenta-set capítols i una taula cronològica. Cadascun dels capítols està format per un seguit de punts que resumeixen cada període temporal des dels caçadors-recol·lectors fins al tombant del segle XX. En aquest exemplar conservat per la família Vicens hi consta també el segell

del Servei de Biblioteques del Front, però té dos números de registre enlloc d'un, el 31.501 i el 42.646.

Aquell mateix any Ferran Soldevila va publicar la seva principal obra mestra, *Història de Catalunya*, aquest cop adreçada al públic adult i que va provocar un impacte historiogràfic profund, tot i el conflicte permanent entre tradició i modernització de la historiografia catalana. Una síntesi bàsica i necessària de la història del país, que va ser millorada i reeditada els anys 1962-1963.

EL NOSTRE POBLE ÉS LLIURE...

1. Ja us ho he dit abans: el nostre poble ha estimat sempre la llibertat. Mentre va tenir reis propis, reis catalans, va ésser un poble lliure, perquè ells, com a catalans que eren, estimaven també la llibertat.

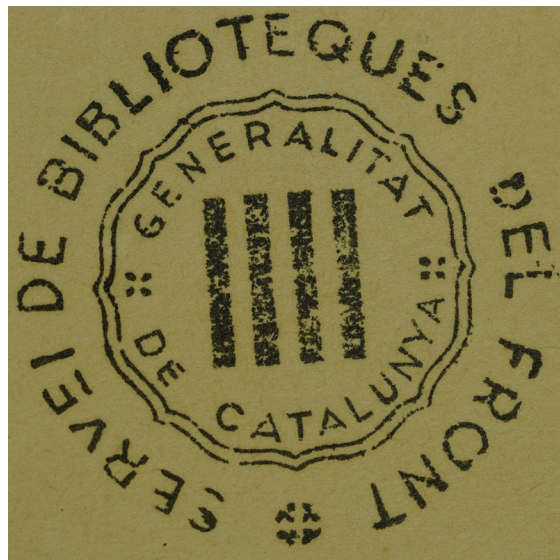
2. Ara us contaré un episodi de la vida del rei Alfons el Benigne, aquell príncep que hem vist al dibuix de la pàgina 135, a

Detall del llibre de Ferran Soldevila amb una il·lustració de Josep Vinyals

Context

El Servei de Biblioteques del Front (SBF) va ser un servei de biblioteques mòbils creat per la Generalitat el febrer de 1937 per oferir un lleure als soldats de l'exèrcit republicà, un fet que institucionalitzava el que ja es feia des de l'inici del conflicte per part de famílies i

organitzacions. El SBF tenia una seu a Barcelona i dues subcentrals més properes al front d'Aragó, situades a Cervera i a Tarragona. Va comptar amb 50.000 volums distribuïts en unes 200 biblioteques que anaven arreu del país. Era un element més per aixecar la moral dels soldats de la reraguarda, del front i els convalsents en hospitals de guerra. Per al trasllat dels mateixos es va arribar a emprar algun camió i, fins i tot, un bibliobús que portava uns armaris de fusta amb portes de ferro. Hi havia un cert equilibri pel que fa als continguts de les publicacions, entre el coneixement i el lleure.

Segell del SBF de la Generalitat

Amb l'avanç del front, molts d'aquests llibres van restar en zones ocupades per l'exèrcit feixista, que el setembre de 1937 va començar a depurar-los. Els llibres protagonistes del document del mes bé podrien haver arribat per a la lectura dels destacaments establerts a Roses des del principi de la guerra, per als malalts de l'hospital militar situat a la casa Rahola, o, fins i tot, a través dels soldats provinents d'altres fronts que els portessin en la desbandada final.

Més informació

https://ca.wikipedia.org/wiki/Servei_de_Biblioteques_del_Front

Cugueró Conchello, Maria C.; Boada Vilallonga, Maria Teresa; Allué Blanch, Vicenç. *El Servei de Biblioteques del Front, 1936-1939*. Escola Universitària Jordi Rubió i Balaguer de Biblioteconomia i Documentació i Diputació de Barcelona, 1995 (Quaderns de treball, 14).

Pujol Casademont, Enric. [*Ferran Soldevila i la historiografia catalana del seu temps \(1874-1971\)*](#). Tesi doctoral, UAB, 2000.